

DIGITALIZÁCIA KULTÚRNEHO DEDIČSTVA – príležitosť pre Slovensko

Viera Beláňová

riaditeľka odboru informatizácie MK SR

Národná konferencia o digitalizácii -
Senec 16. 6. - 17. 6. 2009

Obsah

- Informatizácie v rezorte kultúry z pohľadu informatizácie verejnej správy – e-government
- Informatizácie z pohľadu ochrany kultúrneho dedičstva – digitalizácia, uchovávanie a prezentáciu KD
- Súhrn

Východiská

- **Legislatíva:**
 - zákon o IS VS, výnos MF SR o štandardoch pre IS VS, zákon o slobodnom prístupe k informáciám, autorský zákon, zákon o utajovaných skutočnostiach
 - Deklarácia NR SR o národnom kultúrnom dedičstve, zákon o knižniciach, zákon o múzeách a galériách, zákon o ochrane pamiatkového fondu, zákon o osvetovej činnosti, audiovizuálny zákon,
- **Strategické dokumenty k informatizácii verejnej správy:** Národná koncepcia informatizácie verejnej správy (2008), Stratégia informatizácie verejnej správy (2008), národná stratégia pre informačnú bezpečnosť (2009), Cestovná mapa zavádzania elektronických služieb verejnej správy (2005)
- **Strategické materiály v oblasti kultúry:** Stratégia rozvoja fondových a pamäťových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry v rezorte kultúry (2008), Stratégia rozvoja múzeí a galérií v SR do roku 2011, Stratégia rozvoja slovenského knihovníctva na roky 2008-2013, Projekt systematickej obnovy audiovizuálneho dedičstva Slovenskej republiky s cieľom záchrany kinematografických a audiovizuálnych diel a ich postupného sprístupňovania verejnosti, Koncepcia rozvoja informačných systémov v rezorte kultúry 2007 – 2011, KRIS rezortu kultúry spracovaný podľa metodiky MF SR
- **Prostredie** – sieť kultúrnych inštitúcií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR, VÚC, obcí, iných subjektov
- **Informačné systémy prevádzkované v rezorte kultúry** (CEMUZ, CEDVU, KIS3G, LINDA, SNORKA, THEISA, centralizované projekty)
- **Programové financovanie informatizácie** z prostriedkov štátneho rozpočtu, zo štrukturálnych fondov najmä OPIS, finančné zdroje v rámci bilaterálnej spolupráce
- **Spolupráca na národnej a medzinárodnej úrovni** v oblasti digitalizácie (programy EÚ)

Základné ciele informatizácie v rezorte kultúry – z pohľadu informatizácie verejnej správy

Definované v Konceptii rozvoja informačných systémov v rezorte kultúry (2007-2011), KRIS rezortu kultúry (2008):

- efektívnejší prístup k aplikáciám informačných a komunikačných technológií na podporu výkonu verejnej správy v oblasti kultúry,
- priblížiť a zjednodušiť služby pre občana ako aj pre podnikateľskú sféru a neziskové organizácie,
- podporovať transparentné viaczdrojové financovanie kultúry na všetkých úrovniach verejnej správy centrálnej, lokálnej, regionálnej,
- umožniť efektívnu komunikáciu v rámci ministerstva a rezortu, s ostatnými ústrednými orgánmi ako aj so širokou verejnosťou,
- zabezpečiť interoperabilitu informačných systémov v rezorte kultúry vrátane efektívneho využitia informačných zdrojov verejnej správy predovšetkým základných registrov verejnej správy (register obyvateľov, register ekonomických subjektov, kataster nehnuteľností, register územných identifikácií a register adries),
- uplatňovať dôsledne princíp minimalizovať požiadavky na vstupné údaje v informačných systémoch a maximalizovať ich využiteľnosť.

Porovnanie východiskového stavu a súčasnosti v pripravenosti rezortu

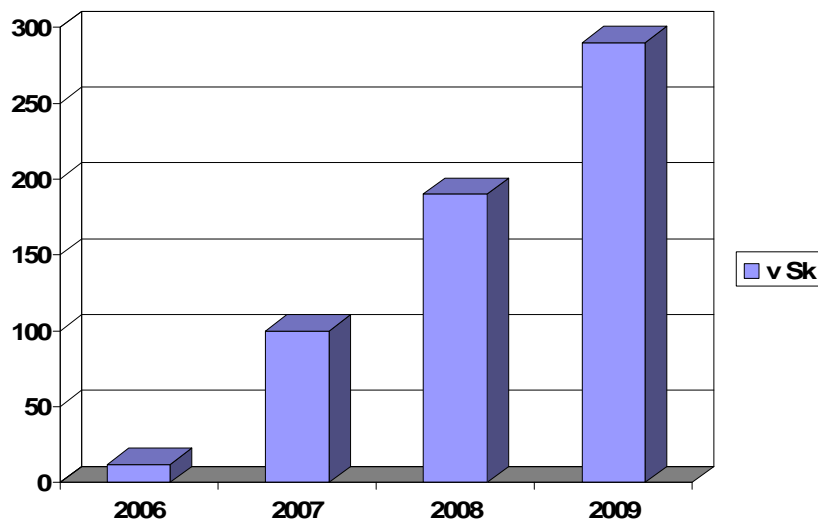
Rok 2006

- pripojenia do internetu cez rôznych providerov
- nízka úroveň povedomia o informačnej bezpečnosti
- nedostatočne implementované štandardy pre IS VS
- nedostatočná interoperabilita informačných systémov prevádzkovaných v rezorte kultúry
- chýba jednotná prezentačná platforma pre všetky informačné zdroje rezortu
- nedostatočný legislatívny rámec na podporu elektornizácie jednotlivých agend
- absentujú strategické a koncepcné materiály
- rezortizmus pri realizácii IS v oblasti kultúry, nedostatočná spolupráca so subjektami na lokálnej a regionálnej úrovni
- absentujú e-služby pre občana z oblasti kultúry s výnimkou knižničných informačných služieb
- nedostatočné organizačné a personálne zabezpečenie pre oblasť informatizácie v rezorte
- Nedostatok finančných prostriedkov pre oblasť informatizácie

Rok 2009

- Virtuálna privátna sieť MK SR – KULTNET
- Pripojené všetky organizácie rezortu vrátane pobočiek spolu 127 uzlov, jednotné pravidlá
- Implementácie bezpečnostnej politiky v rezorte kultúry
- Zjednotenie hardvérovej a softvérovej infraštruktúry v organizáciách rezortu
- Zvyšovanie úrovne znalostí na základe školení, seminárov používateľov aj tvorcov informačných zdrojov
- Vytvorenie predpokladov pre spoluprácu rôznych subjektov, ktoré pôsobia na úrovni regionálnej a celoštátnej
- Organizačné zabezpečenie - Rada ministra kultúry pre informatizáciu a digitalizáciu (pracovné skupiny pre informačnú bezpečnosť, pre digitálny informačný systém kultúry – portál kultúry
- Spracovaná koncepcia informatizácie v rezorte kultúry (2007), návrh KRIS
- Program Informatizácia kultúry – v rámci rozpočtu rezortu

Financovanie informatizácie v rezorte kultúry

Program Informatizácie kultúry – v rámci rozpočtovej kapitoly kultúry

- transparentné vynakladanie finančných zdrojov
- vyhodnocovania prostredníctvom merateľných ukazovateľov efektívnosti
- centralizované riešenia projektov informatizácie
- zefektívnenie výkonu verejnej správy zavedením automatizácie procesov (e-government)
- podpora pre vytváranie podmienok pre vytvorenie digitalizáciu kultúrneho dedičstva a sprístupnenie kultúrneho obsahu a nových služieb z oblasti kultúry pre verejnosť (e-culture)

Koncepcia rozvoja informačných systémov VS

– rezort kultúry

- 40 informačných systémov rezortu kultúry – rozdelené na jednotlivé úseky správy podľa kompetenčného zákona
- Prevádzkovatelia IS organizácie MK SR + pripravované projekty
- podpora e-government, sprístupnenie elektronických služby pre verejnosť
- prepojenie na ÚPVS: využívanie centrálnych registrov + služieb ÚPVS

Centrálne projekty v rezorte kultúry

- Centrálny jednotný ekonomický systém rezortu – SOFTIP PROFIT/všetky organizácie MK SR od roku 2007 (MIS, konsolidovaná uzávierka)
- VPN MK SR - VoIP telefónia/2 500 účastníkov
- Vstupenkový, rezervačný a prezentačný systém ORES/6 scénických organizácií + múzeá a galérie rezortu, plánované sprístupnenie aj pre organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti VUC
- DMS – Správa dokumentov effice+/v roku 2009 ministerstvo- implementácia prvých 5 procesov, postupne aj ďalšie organizácie MK SR
- SLOVAKIANA – digitálny informačný systém – Portál kultúry (digitálny archív, národná agregátor, prezentačná vrstva – portál kultúry)
- Implementácia bezpečnostnej politiky rezortu/všetky organizácie rezortu
- Podpora pre outsourcing IT infraštruktúry + pozáručný servis

Pripravuje sa :

- Centrálny geografický informačný systém kultúry
- Štatistický informačný systém kultúry on-line (pôvodne KEŠKULT)

Ciele informatizácie v kultúre

- z pohľadu ochrany kultúrneho dedičstva

- ❑ *dôsledná evidencia a dokumentácia kultúrneho dedičstva slovenského národa, ako aj národností a etník žijúcich na území Slovenskej republiky*
- ❑ skvalitnenie možností identifikácie predmetov a dokladov mimoriadnej kultúrno-historickej hodnoty ako ochrana pred nezákonnou činnosťou
- ❑ *zvýšenie vypovedacej schopnosti kultúrnych pamiatok pre potreby orgánov štátnej správy i odbornej verejnosti*
- ❑ zlepšenie základnej informovanosti a osvety laickej verejnosti a mládeže o histórii a kultúre obyvateľov Slovenska
- ❑ *prezentácia základných kultúrnych hodnôt Slovenska v európskom i svetovom meradle prostredníctvom internetu*
- ❑ prezentácia kultúrnych aktivít v jednotlivých regiónoch Slovenska – podpora cestovného ruchu
- ❑ *vytvorenie podmienok pre poskytovanie verejných informačných služieb v rámci siete knižníc, múzeí, galérií*

Čo patrí medzi kultúrne dedičstvo - definuje deklarácia kultúrneho dedičstva

Nehmotné (duchovné) kultúrne dedičstvo

- Slovenský jazyk
- Ďalšie oblasti duchovného dedičstva - tradičnej a ľudovej kultúry - slovné (ústne) prejavy, hudbu, tanec, hry, obrady, mytológiu, obyčaje alebo tradičné formy komunikácie a šírenia informácií, javy ľudovej kultúry mimoriadnej historickej, umeleckej, etnologickej, sociologickej, antropologickej, prípadne inej hodnoty.

Hmotné kultúrne dedičstvo

- Archívne dokumenty
- Historické knižničné fondy a historické knižničné dokumenty
- Zbierky múzeí a galérií
- Pamiatkový fond
- Diela hudby, dramatického umenia, tanca a scénografie
- Oblasť filmu a audiovizie
- Diela výtvarného umenia, úžitkového umenia, dizajnu a architektúry
- Diela ľudového umenia a ľudovej umeleckej výroby

Digitalizácia kultúrneho dedičstva

Súčasný stav

- parciálne riešenie projektov digitalizácie v závislosti od finančných zdrojov, skúsenosti SNK, SNM, SNG, UKB, nízka úroveň kooperácie, nedostatočné personálne zabezpečenie, chýba koordinácia na centrálnej úrovni, absentuje spolupráca so subjektami mimo rezortu, na druhej strane pomerne dobrá spolupráca na medzinárodnej úrovni pri realizácii projektov súvisiacich s digitalizáciou

Realizácia 12 národných projektov v rámci OPIS2 predovšetkým umožní

- vytvoriť základné podmienky pre spustenie riadeného procesu digitalizácie kultúrneho dedičstva v Slovenskej republike (vypracovanie metodických manuálov, vybudovanie centrálnych dátových skladov, príprava objektov na digitalizáciu - deacidifikácia, problematika autorských práv a ich uplatňovanie v celom procese digitalizácie ako aj pri sprístupňovaní a využívaní digitálnych objektov pre ďalšie vzdelávacie projekty, pre vedu a výskum, pre verejnosť, vytvorenie organizačného zabezpečenia – tvorba metadát, slovníkov, tezaurov)
- vytvorenie 3,5 milióna digitálnych objektov – konverzia informačných zdrojov podľa typu objektov - textové informácie, 2D, 3D objekty, filmy, audiovizia
- vytvorenie možnosti pre získanie nových zručností pre zamestnancov kultúrnych inštitúcií
- vytvorenie 350 nových pracovných miest
- aktívnejšiu spoluprácu pamäťových a fondových inštitúcií na regionálnej, národnej úrovni, medzinárodnej úrovni

Priority digitalizácie

Čo je potrebné zabezpečiť pred spustením samotného procesu digitalizácie:

- zabezpečiť vytvorenie metodických manuálov pre získavanie, spracovanie, ochranu a využitie poznatkov a digitálneho obsahu
- projekt ochrany autorských práv – copyright prezentovaného digitalizovaného obsahu – nedostatočné skúsenosti s aplikáciou zákona
- vybudovanie centrálnych dátových skladov na zabezpečenie dlhodobej archivácie a ochrany digitálneho obsahu – v súčasnosti prakticky nie sú vytvorené podmienky na dlhodobé uchovávanie digitálneho obsahu
- vytvorenie podmienok na prípravu objektov na digitalizáciu - zabezpečenie deacidifikácie lignocelulóзовých nosičov informácií v pamäťových inštitúciách, priamo súvisiacej s digitalizáciou - centrálné deacidifikačné pracovisko vo Vrútkach
- zabezpečiť podmienky pre tvorbu deskriptívnych metadát, národných riadených slovníkov, tezaurov
- výber kultúrnych objektov

Digitalizácia kultúrneho dedičstva – pokračovanie procesu po roku 2013

- zabezpečiť kontinuálne pokračovanie procesu digitalizácie objektov kultúrneho dedičstva za podpory viaczdrojového financovania
- umožniť využitie digitálnych objektov pre ďalšie projekty v oblasti vzdelávania, vedy a výskumu, prezentácie na podporu cestovného ruchu, sprístupnenie verejnosti prostredníctvom nových služieb v oblasti kultúry
- zabezpečiť prevádzku dátových skladov
- zabezpečiť plnenie ďalších indikátorov

**Ďakujem
za pozornosť**

Národná konferencia o digitalizácii -
Senec 16. 6. - 17. 6. 2009

**Ministerstvo kultúry SR
odbor informatizácie
Nám. SNP 33
813 31 Bratislava**

**e-mail: oi@culture.gov.sk
www.mksr.gov.sk**

Pôsobnosť MK SR v zmysle kompetenčného zákona

Ministerstvo je ústredným orgánom štátnej správy pre

- a) štátny jazyk,
- b) ochranu pamiatkového fondu, kultúrne dedičstvo a knihovníctvo,**
- c) umenie,
- d) autorské právo a práva súvisiace s autorským právom,
- e) osvetovú činnosť a ľudovú umeleckú výrobu,
- f) podporu kultúry národnostných menšín,
- g) prezentáciu slovenskej kultúry v zahraničí,
- h) vzťahy s cirkvami a náboženskými spoločnosťami,
- i) médiá a audiovizíu.

Informatizácia v kultúre – strategické ciele

- Ochrana a prezentácia kultúrneho dedičstva - digitálne knižnice, múzeá, galérie
- Nové služby pre občana – v oblasti celoživotného vzdelávania, podpory vedy a výskumu, uspokojovania kultúrnych potrieb, prezentácie kultúrnych aktivít v jednotlivých regiónoch Slovenska
- Rozšírenie tvorby obsahu v multilinguálnom a multikultúrnom prostredí
- Zlepšenie informačnej a komunikačnej infraštruktúry
- Zvýšiť rozvoj a využívanie aplikácií na digitalizáciu a prezentáciu kultúrneho dedičstva vo všetkých pamäťových inštitúciách
- Zabezpečiť dostupnosť prístupových terminálov na internet na verejných miestach - poskytovania verejných informačných služieb v rámci siete knižníc – prístup do internetu pre všetkých - verejná správa on-line
- Podporovať spoluprácu európskych inštitúcií s národnými administratívnymi orgánmi a profesionálnymi organizáciami a inštitúciami
- pozdvihnúť na vyššiu úroveň kvantitu a kvalitu predkladaných projektov v rámci akčného plánu informatizácie spoločnosti eEurope+ s rôznym zameraním napr. na elektronické informačné služby

